

University of Groningen

Fusie VVD/D66 komt weer een stap dichterbij

Voerman, Gerrit

Published in:
 Trouw

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
 Final author's version (accepted by publisher, after peer review)

Publication date:
 2005

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Voerman, G. (2005). Fusie VVD/D66 komt weer een stap dichterbij: congres D66. *Trouw*.
<http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/article/detail/1713133/2005/04/02/Fusie-VVD-D66-komt-weer-een-stap-dichterbij.dhtml>

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

uit: *Trouw*, 2 april 2005

Fusie VVD/D66 komt weer een stap dichterbij

Gerrit Voerman

Probleem voor D66 is dat alle grote partijen sociaal-liberaal zijn

D66 congresseert vandaag bovenal over de toekomst van de partij zelf. Steunen de leden het paasakkoord, dan wordt D66 een gewone sociaal-liberale partij op de rechterflank.

In de bijna veertigjarige geschiedenis van D66 heeft het voortbestaan van de partij diverse keren op het spel gestaan. Opvallend genoeg doen deze existentiële momenten zich uitsluitend voor wanneer de partij deel uitmaakt van de regering. In de oppositie weten de Democraten zich vaak op electoraal succesvolle wijze te profileren als het 'redelijk alternatief'. Zodra de partij toetreedt tot het kabinet, wrekt zich die redelijke opstelling. D66 wordt dan nogal eens gemangeld door de veel grotere coalitiepartners, die bedreven zijn in het machtsspel. Zulk power play lijkt aan D66 niet besteed.

Vorige week lukte het minister De Graaf niet zijn plannen met de gekozen burgemeester en het kiesstelsel ten uitvoer te brengen. Dat kwam niet zozeer doordat de beide coalitiepartners hem niet steunden, maar vooral omdat zijn partijgenoot Dittrich er als Tweede-Kamerfractievoorzitter de handen van aftrok.

Dittrichs optreden heeft grote gevolgen voor de koers en identiteit van D66. De keuze die het congres vandaag moet maken betreft dan ook niet alleen de continuering van de coalitie, maar boven alles de toekomst van D66.

In de eerste plaats is de programmatische identiteit van D66 in het geding geraakt. Vanaf de oprichting heeft D66 zich sterk gemaakt voor de radicale democratisering van de samenleving. In het paasakkoord houdt D66 vast aan een van de centrale elementen daarvan, de gekozen burgemeester. Maar voor het andere, het kiesstelsel, nam Dittrich genoegen met de toezegging dat er 'grondig en gericht onderzoek' moet worden verricht naar de versterking van de relatie tussen kiezer en gekozenen alsmede de versterking van de democratische legitimatie van het bestuur.

De doelstelling van de radicale democratisering van de maatschappij is hiermee op het tweede plan geraakt -niet alleen bij fractieleider Dittrich, maar ook bijvoorbeeld bij de voorzitters van vier grote partijafdelingen en een aantal jongeren in de partij ('geboren na '66'). Zij vinden dat de nadruk de laatste tijd veel te eenzijdig is gelegd bij bestuurlijke vernieuwing. Deze jongere generatie bepleit een versterking van het sociaal-liberale profiel van D66, maar gaat daarbij gemakkelijk voorbij aan de vraag waarin hun partij zich dan nog onderscheidt van de politieke concurrentie. Het antwoord kan toch niet gelegen zijn in de honderden miljoenen extra voor onderwijs en innovatie, want daar zal niemand in de Tweede Kamer tegen zijn.

Het probleem voor D66 is dat tot op zekere hoogte alle grote partijen sociaal-liberaal zijn geworden, voorzover ze zich enerzijds uitspreken voor parlementaire democratie en liberale grondrechten, voor een (betrekkelijk) vrije markt en scheiding van kerk en

staat, en anderzijds voor een overheid die sociale (en ecologische) randvoorwaarden bepaalt en sociale zekerheid biedt.

Wat D66 tot dusverre onderscheidde van PvdA, CDA en VVD, was vooral het radicaal-democratische streven naar democratisering van de staat. Nu dit mede door toedoen van Dittich op de achtergrond is geraakt, rijst de vraag wat de bestaansreden nog is van D66.

In het verlengde hiervan ligt de strategische oriëntatie van D66, een tweede identiteitsbepalende aangelegenheid. Vanaf de oprichting heeft D66 zich op de PvdA gericht -zij het niet altijd con amore. Tegenover regeringsdeelname zonder de sociaal-democraten in een centrum-rechts kabinet stonden de Democraten altijd huiverig en vaak ronduit afwijzend. In 2003 kozen de Democraten echter voor een centrum-rechtse coalitie. Op een ingelast congres stemden bijna alle 1700 aanwezige partijleden (ruim 13 procent van het totale aantal leden) in met deelname aan het tweede kabinet-Balkenende.

Het nu voorliggende paasakkoord lijkt deze renversement des alliances te bestendigen. In de strategische oriëntatie van D66 maken de sociaal-democraten in ieder geval voor de middellange termijn plaats voor de partijen ter rechterzijde, de VVD en het CDA, iets wat deze week ook door D66-oprichter Van Mierlo werd geconstateerd.

Natuurlijk zal er binnen D66 momenteel weinig animo zijn om met de PvdA te gaan samenwerken na het optreden van de sociaal-democratische Eerste-Kamerfractie. De Democraten zullen desalniettemin niet aan de fundamentele vraag kunnen ontkomen wat zij als sociaal-liberale partij voor de langere duur in een centrum-rechts kabinet te zoeken hebben.

Nu het staatkundige programma van D66 op het tweede plan is komen te staan, wordt D66 een sociaal-liberale partij zonder meer, die nogal paradoxaal de samenwerking zoekt op de rechterflank van het politieke bestel (bij wat Van Mierlo de afgelopen week de 'conservatieve fracties' noemde). Het is dan ook de vraag hoe lang het onderscheid tussen de sociale en behoudende variant van het Nederlandse liberalisme standhoudt, wanneer deze voor langere tijd broederlijk samenwerken in een centrum-rechts kabinet.

De fractievoorzitter van de VVD in de Tweede-Kamer Van Aartsen kan tevreden zijn. Het valt niet uit te sluiten dat zijn afwijzing van de kiesstelselwijziging van De Graaf de door hem nagestreefde fusie tussen de VVD en D66 dichterbij brengt.

Gerrit Voerman is hoofd van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen van de Rijksuniversiteit Groningen.